

T A
Č R

Příručka pro experty

*Odpovědi na základní otázky
k hodnocení projektů*

verze 2

Obsah

Obsah	2
Úvod	3
Expert a TA ČR	4
Možnosti zapojení do činnosti TA ČR	4
Hodnoticí proces	5
Proces přijímání návrhů projektů do veřejné soutěže (Formální kontrola)	5
Kdo hodnotí přijaté návrhy projektů	5
Příklad hodnoticího procesu	6
Přiřazení expertů k návrhům projektů	7
Kdy expert nesmí přijmout vypracování hodnocení	7
Kolik času si na hodnocení vyhradit	8
Jaké lhůty se musí při hodnocení dodržet	8
Co může vést k vyřazení z Databáze expertů?	9
Základní principy hodnocení návrhů projektů	9
Vypracování posudku oponenta a souhrnné hodnoticí zprávy zpravodaje	9
Hodnocení v rámci realizace projektu	10
Užitečné databáze k hodnocení projektů	11
Přehled nejdůležitějších pojmů z oblasti VaVal	11
Výzkum, vývoj a inovace	11
Užitečné pojmy při posuzování projektů	14
Důležité zdroje informací	18

Úvod

Hlavním úkolem Technologické agentury České republiky (dále také „TA ČR“ nebo „Agentura“) je připravovat a realizovat programy aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a usilovat, aby výzkum, vývoj a inovace přinášely společnosti užitek. Jednou z velmi důležitých činností TA ČR je ve spolupráci s experty a expertkami posuzovat a vybírat ty nejlepší návrhy projektů, proto jsou pro jejich výběr velmi důležitá kvalitní a nestranná posouzení od expertů.

Tato příručka pro experty přináší obecné informace k hodnocení návrhů projektů a dále i projektů v realizaci. Konkrétní pokyny k hodnocení návrhů projektů dané veřejné soutěže naleznete v příloze zadávací dokumentace (týká se veřejných soutěží, jejichž poskytovatelem je TA ČR).

Technologická agentura České republiky dlouhodobě usiluje o vyvážené zastoupení mužů a žen a rovné zviditelnění jejich přínosu pro inovace.

Uvedené role a pozice jsou myšleny jak v mužském, tak ženském rodě, nicméně kvůli jasnému, srozumitelnému popisu rolí a procesu hodnocení používáme generické maskulinum.

Expert a TA ČR

Pojem expert v TA ČR používáme jako zastřešující, vztahující se na všechny fyzické osoby, které na základě své odborné způsobilosti a zkušeností provádí pro poskytovatele nezávislé hodnocení v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (ať už v roli např. oponenta, odborného hodnotitele, zpravodaje, nebo nějaké jiné).

Při hodnocení se pracuje ve Sdíleném informačním systému Technologické agentury (dále jen „SISTA“), který je dostupný na adrese sista.tacr.cz a slouží pro podávání návrhů projektů, jejich hodnocení a administraci jejich realizace. Stejně tak tento systém slouží pro správu profilu experta. V SISTA experti ověřují svou totožnost a potvrzují Rámcovou smlouvu.

V SISTA můžete mít založený pouze jeden účet, který je spárovaný s rodným číslem. V případě, že budete zastávat více rolí a budete mimo experta např. i řešitelem projektu, budete mít veškeré informace v jednom uživatelském účtu, kde můžete v pravém horním rohu přepínat mezi svými profily. Menu, a v něm obsažené záložky, se mění dle kontextu aktuálně vybraného profilu.

V SISTA jako expert najdete ve svém profilu záložku s dokumenty pro experty i další užitečné informace, například konkrétní příklady toho, co je v podmínkách TA ČR považováno za podjatost nebo střet zájmů.

Informace, ke kterým máte jako expert při hodnocení návrhů projektů přístup, jsou přísně důvěrné a nesmíte je s nikým sdílet!

Možnosti zapojení do činnosti TA ČR

Pro komunikaci s TA ČR prosím využívejte přednostně email experti@tacr.cz.

Jako experti jste vedeni v Databázi expertů. Tu spravuje Oddělení správy expertů (OSE). Oddělení řeší smluvní vztahy s experty a podklady pro proplácení odměn. Dále referenti OSE vybírají potenciální experty do jednotlivých soutěží, přiřazují jim posudky oponentů, odborná hodnocení a zpravodajům souhrnné hodnotící zprávy k vypracování.

Další oddělení, které spolupracuje s experty, je oddělení kolektivních orgánů (OKO). OKO navrhuje hodnotící proces, kontroluje souhrnné hodnotící zprávy zpravodajů, organizuje a kontroluje průběh zasedání (kolegií odborníků, odborných poradních orgánů a předsednictva TA ČR).

Oddělení, které s experty též spolupracuje, je oddělení monitoringu a administrace (OMA). OMA se zabývá hodnocením projektů v realizaci (průběžné a závěrečné oponentní řízení) a dále také komunikuje se zpravodaji projektů v realizaci při změnových řízeních a vypracovávání stanovisek k průběžným a závěrečným zprávám projektů.

TA ČR též rozesílá čtvrtletní newsletter pro experty s názvem FOKUS. Jeho prostřednictvím sdílí agentura hlavní novinky týkající se nejen hodnocení projektů v TA ČR, ale i plánovaných soutěží, do kterých se můžete jako expert zapojit. Ve FOKUSu naleznete i zajímavé statistiky nebo výsledky výzkumu podpořeného TA ČR. Pokud chcete být do odběru také zapojeni, kontaktujte nás prosím na experti@tacr.cz.

Hodnoticí proces

Celý hodnoticí proces je rozčleněn do několika na sebe navazujících kroků, které jsou popsány níže. Hodnoticí proces se může u jednotlivých programů a veřejných soutěží lišit, vždy však probíhá v souladu s platnou legislativou, která je uvedena v přehledu na konci této příručky.

Proces přijímání návrhů projektů do veřejné soutěže (Formální kontrola)

Komise pro přijímání návrhů projektů nejprve hodnotí jejich úplnost a formální stránku, tedy to, zda podané návrhy projektů splňují podmínky pro přijetí do veřejné soutěže v aplikovaném výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích (dále jen „veřejná soutěž“). Každý z návrhů projektů, který je přijat do veřejné soutěže, dále projde hodnoticím procesem.

Kdo hodnotí přijaté návrhy projektů

Oponenti

Prvním stupněm hodnocení návrhů projektů je hodnocení oponenty, jejichž výstupem je Posudek oponenta. Dle podmínek uvedených v zadávací dokumentaci hodnotí oponent binární, bodovaná a bonifikační kritéria. V závěrečném hodnocení návrhu projektu oponent shrne klady a zápory návrhu projektu, zdůvodní závěrečné stanovisko a vyjádří se, zda návrh projektu doporučí nebo nedoporučí k podpoře.

Odborní hodnotitelé

Pokud tak stanoví podmínky příslušné veřejné soutěže, posuzují odborní hodnotitelé některé konkrétní aspekty návrhu projektu nebo uchazeče s ohledem na zaměření dané soutěže. Hodnocení zpracovaná odbornými hodnotiteli jsou společně s oponentskými posudky nejčastěji podkladem pro zpravodaje.

Zpravodajové

Každý návrh projektu je následně přidělen zpravodaji. Zpravodaj k návrhu projektu zpracuje souhrnnou hodnoticí zprávu (dále také „SHZ“), ve které shrne posudky oponentů, klady a zápory návrhu projektu, připojí svůj odborný názor k hodnocenému návrhu projektu a uvede závěrečné stanovisko, zda návrh projektu doporučuje k podpoře či nikoliv. V případě, že veřejná soutěž stanovuje další kritéria vyhodnocovaná zpravodajem, vyjádří se i k nim.

Pokud je v programu ustaveno kolegium odborníků, pak je zpravodaj členem kolegia odborníků. V případě, že kolegium odborníků ustaveno není, může být zpravodaj členem odborného poradního orgánu.

Kolegium odborníků

Kolegium odborníků při svém hodnocení vychází z hodnocení zpracovaného oponenty a z hodnocení zpravodajů. Kolegium odborníků může navrhnout úpravu bodů, které návrh projektu získal od oponentů, snížení plánovaných nákladů v návrhu projektu či úpravu poměrů mezi jednotlivými kategoriemi aplikovaného výzkumu.

Kolegium odborníků připojí vlastní stanovisko s vyjádřením, zda návrh projektu doporučuje k podpoře, či nikoliv. Všechny návrhy kolegia odborníků slouží jako podklad pro hodnocení odborným poradním orgánem. Doporučení kolegia odborníků musí být vždy řádně odůvodněno konkrétními skutečnostmi, z kterých kolegium při svém hodnocení vycházelo a které jej vedly k jeho stanovisku.

Odborný poradní orgán

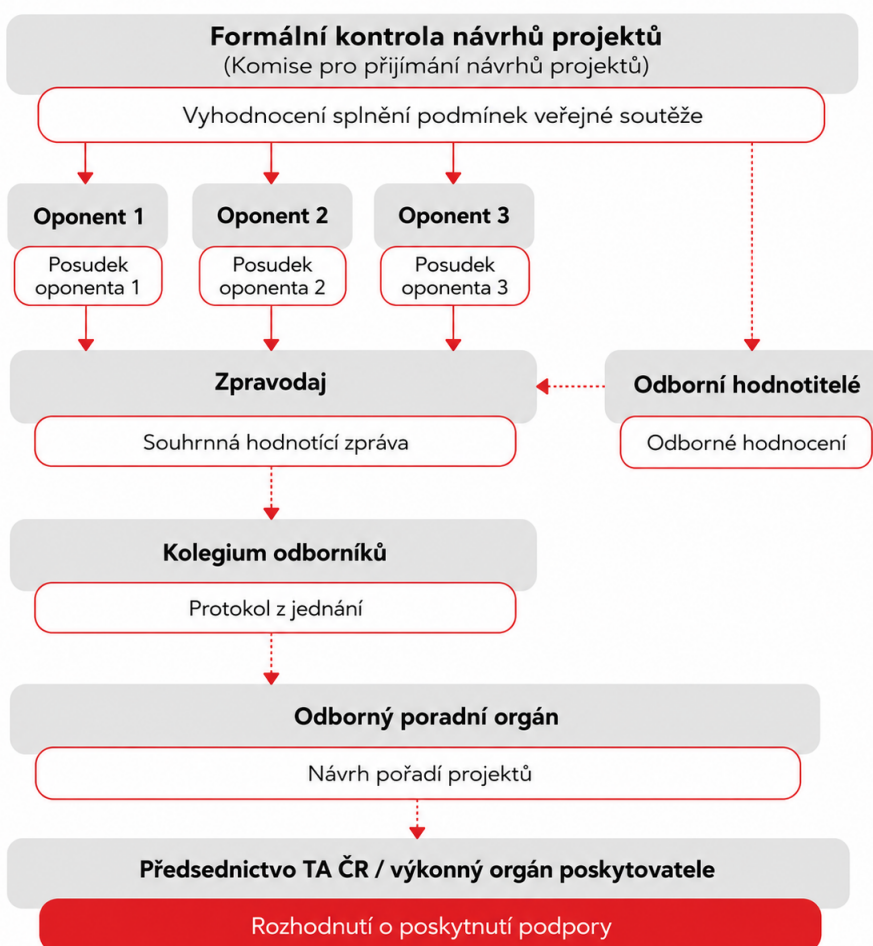
Na základě výsledků předchozích hodnocení zhodnotí návrhy projektů odborný poradní orgán. Odborný poradní orgán má obdobné kompetence k provádění korekcí jako kolegium odborníků. Může proto navrhnout úpravy bodů, snížení nákladů či změny poměrů mezi jednotlivými kategoriemi aplikovaného výzkumu. Stanovisko odborného poradního orgánu musí být rovněž řádně odůvodněno.

Předsednictvo TA ČR

O poskytnutí podpory u jednotlivých návrhů projektů rozhoduje předsednictvo TA ČR, případně výkonný orgán poskytovatele podpory.

Příklad hodnoticího procesu

Hodnocení návrhů projektů přehledně zachycuje následující schéma. U jednotlivých programů a veřejných soutěží se ale může lišit, proto se vždy podrobně seznamte se zadávací dokumentací a hodnotícím procesem dané veřejné soutěže.

Přiřazení expertů k návrhům projektů

V zájmu nestrannosti a objektivity přiřadí TA ČR prostřednictvím SISTA ke každému návrhu projektu experty – oponenty a zpravodaje – kteří nejsou podjatí, nepodílejí se na řešení projektu a nejsou spolupracovníky stejné organizace. TA ČR pro experty vytvořila dokument popisující [jednotnou definici střetu zájmů](#), který je přílohou metodiky MET-14 Řízení střetu zájmů v TA ČR.

Systém přiřazení expertů k návrhu projektu vychází ze stanovených kritérií, především nepodjatosti a odbornosti.

O tom, že jste přiřazen k návrhu projektu budete informován e-mailem. Oponent i zpravodaj jsou povinni TA ČR potvrdit přijetí hodnocení návrhu projektu do 3 pracovních dnů.

Pokud se jako oslovený expert nepovažujete za odborníka v dané oblasti, či pokud jste vůči návrhu projektu nebo některému z uchazečů podjatý, zpracování hodnocení v systému odmítněte a uveďte příslušný důvod.

Kdy expert nesmí přijmout vypracování hodnocení

Hodnocení musíte odmítnout v případě, že:

- zaměření návrhu projektu je z velké části mimo Vaši odbornost,

- jste v pracovněprávním vztahu s hlavním uchazečem, či dalším účastníkem návrhu projektu,
- máte s některým z členů řešitelského týmu blízký vztah, nebo s ním například podáváte nebo řešíte jiný projekt,
- prostřednictvím osob blízkých jste zainteresován na výsledku hodnocení konkrétního posuzovaného návrhu projektu,
- jste si vědomi, že by Vaše vyhraněné postoje, osobní vztahy, přesvědčení nebo stereotypy mohly bránit v objektivním hodnocení,
- působíte v konkurenční organizaci a máte osobní zájem na podpoře jiného návrhu projektu v rámci dané veřejné soutěže,
- v případě vypracování posudku oponenta, nesmíte být zaměstnancem aplikačního garanta hodnoceného návrhu projektu
- splňujete další podmínky potenciálního střetu zájmů či podjatosti tak, jak jsou stanoveny v [Jednotné definici střetu zájmů](#) (příloha metodiky MET-14 Řízení střetu zájmů v TA ČR).

Pokud jste zaměstnancem vysoké školy, jste automaticky považován za podjatého vůči všem návrhům projektů, v nichž tato vysoká škola figuruje. Nezáleží na tom, která fakulta se do návrhu projektu zapojuje.

Zjistíte-li svou případnou podjatost až po akceptaci hodnocení, obraťte se co nejdříve na referenty OSE na adrese experti@tacr.cz. Návrh projektu Vám bude odebrán a přidělen jinému expertovi.

Kolik času si na hodnocení vyhradit

Při zpracování hodnocení záleží na Vašich zkušenostech s hodnocením a na stanovených podmínkách pro danou veřejnou soutěž. Hodnocení musí být pečlivě vypracováno, proto si na něj vyhradte dostatek času. V průměru trvá nastudování veškerých materiálů a samotné vyhotovení oponentského posudku pět až osm hodin.

Počet návrhů projektů, které můžete vypracovat v příslušné veřejné soutěži, je omezen, s ohledem na potřebu a důraz kladený na kvalitní vypracování všech přiřazených hodnocení.

Jaké lhůty se musí při hodnocení dodržet

Lhůty pro odevzdání hodnocení jsou pro všechny experty závazné a u některých veřejných soutěží se mohou lišit. Nejčastěji však se jedná o následující lhůty:

- na akceptaci či odmítnutí hodnocení má expert 3 pracovní dny ode dne, kdy expert obdrží e-mail o přiřazení k hodnocení návrhu projektu;
- oponent má na vypracování posudku oponenta 21 kalendářních dnů ode dne potvrzení přijetí objednávky;
- odborný hodnotitel má na vypracování svého protokolu 10 kalendářních dnů ode dne potvrzení přijetí objednávky;
- zpravodaj má na vypracování souhrnné hodnotící zprávy 10 kalendářních dnů od akceptace posledního posudku oponenta k danému návrhu projektu;
- pokud hodnocení vykazuje nedostatky, může TA ČR vrátit toto hodnocení k doplnění či úpravě, na kterou má expert 3 kalendářní dny. Zejména se jedná o následující případy:
 - komentáře k jednotlivým kritériím jsou příliš stručné nebo nevystihují zaměření kritéria;

- závěrečné stanovisko neodpovídá hodnocení v jednotlivých kritériích;
- navržená bodová korekce není v souladu s určenými škálami dle zadávací dokumentace.

Upozorňujeme, že tyto lhůty se mohou v mimořádných případech, po předchozí dohodě s kanceláří TA ČR, změnit.

Co může vést k vyřazení z Databáze expertů?

Pokud nebudete opakovaně plnit povinnosti vyplývající z uzavřené Rámcové smlouvy o vypracování posudků, souhrnných hodnoticích zpráv, stanovisek a dalších expertních činnostech (jako jsou opakovaná odevzdávání vypracovaných posudků po stanoveném termínu, neomluvená či opakovaná neúčast na jednáních apod.), může TA ČR přistoupit k Vašemu vyřazení z Databáze expertů.

Expert je navržen na vyřazení také při zásadním pochybení (např. sdělení nepravdivých informací či porušení povinností dle objednávky nebo Rámcové smlouvy), při porušení [KOD-01 Etického kodexu TA ČR](#), popřípadě při dlouhodobém nereagování na komunikaci ze strany TA ČR.

Základní principy hodnocení návrhů projektů

- Návrh projektu si nejprve prostudujte jako celek, abyste získali komplexní představu o návrhu projektu.
- Při posuzování návrhu projektu vycházejte především ze zadávací dokumentace včetně jejích příloh a směrnic týkajících se hodnocení návrhů projektů. Všechny materiály k dané veřejné soutěži jsou vždy zveřejněny na webových stránkách TA ČR (www.tacr.gov.cz) a v SISTA pod záložkou Expert v sekci Dokumenty.
- Při posuzování návrhu projektu využívejte také informace z veřejně dostupných databází (některé odkazy jsou uvedeny v kapitole Užitečné databáze k hodnocení projektu), z důvěryhodných zdrojů na internetu a z vlastních zkušeností a znalostí.
- Je nezbytné, abyste používali pouze jeden jazyk při vypracovávání svého hodnocení. Dle podmínek konkrétních programů a soutěží je někdy možné hodnocení odevzdat v různých jazykových verzích, nicméně není možné v jednom hodnocení kombinovat více jazyků zároveň.
- Pište své hodnocení v jednotném čísle.
- Všechny protokoly z hodnocení jsou po skončení hodnocení zpřístupněny uchazečům v anonymní verzi.
- Při hodnocení projektů postupujte nestranně. Dbejte na to, aby Váš úsudek neovlivnila nevědomá zkreslení či předsudky spojené s věkem, pohlavím, etnicitou, domovskou institucí či s jinými charakteristikami žadatele.

Vypracování posudku oponenta a souhrnné hodnoticích zprávy zpravodaje

Struktura posudku i souhrnné hodnoticích zprávy je pevně stanovena elektronickým formulářem. Pro úspěšné vypracování a odevzdání platí tyto hlavní zásady:

- **Povinné komentáře:** V posudku oponenta musí být slovní komentář u všech hodnoticích kritérií, a to i v případě, že návrh projektu kritéria bez výhrad splňuje.

- **Řádné zdůvodnění a koherentnost:** Vaše závěrečné stanovisko (doporučení či nedoporučení k podpoře) a veškeré komentáře musí být vždy jasně a věcně zdůvodněny. Slovní hodnocení musí odpovídat uděleným bodům či známám.
- **Návrhy změn (zpravodaj):** V souhrnné hodnotící zprávě můžete jako zpravodaj navrhnout např. úpravu celkových plánovaných nákladů či poměru aplikovaného výzkumu. Dále v systému udělujete známky jednotlivým oponentům (viz níže kapitola Zpětná vazba pro oponenty).

Přesnou strukturu protokolů a pokyny k hodnocení jednotlivých kritérií najdete vždy v zadávací dokumentaci konkrétní veřejné soutěže.

Zpětná vazba pro oponenty

Prostřednictvím systému SISTA Vám bude zpřístupněna souhrnná hodnotící zpráva k návrhu projektu, kterou jste jako oponent hodnotil. Zpravodaj se v této zprávě vyjadřuje k Vaším argumentům a promítá Vaše hodnocení do výsledné známky. Zpravodaj přiděluje dvě známky v rozmezí 1 až 4 (1 je nejlepší), a to za:

- koherentnost – soulad bodového hodnocení a slovních komentářů,
- věrohodnost – odborná úroveň a kvalita hodnocení.

Zpravodaj také hodnotí pozitiva a negativa Vašeho oponentského posudku.

Tyto informace naleznete v SISTA pod záložkou Expert – v části Hodnocení kvality. V této části najdete všechna hodnocení ke konkrétním posudkům a projektům, které Vám zpravodaj udělil.

Toto hodnocení je pro Vás zpětnou vazbou a reflexí pro další hodnocení. Upozorní, na co se více zaměřit a na co nahlížet jinak. Pokud s hodnocením svého posudku nesouhlasíte, můžete se obrátit na TA ČR, a to prostřednictvím e-mailové adresy experti@tacr.cz.

Hodnocení v rámci realizace projektu

Po vydání Rozhodnutí o poskytnutí podpory a následném podpisu smlouvy mezi poskytovatelem podpory a příjemcem přechází projekt do fáze realizace. V této fázi nastává několik neměnných, ale také selektivních kroků, ve kterých je vyžadována součinnost expertů.

Neměnným krokem rozumíme takový proces, který se v průběhu realizace projektu musí vždy uskutečnit. Jedná se o zpracování stanovisek zpravodajů k průběžným a závěrečným zprávám projektu, oponentských posudků pro účely závěrečného oponentního řízení či samotné uskutečnění tohoto jednání.

Fakultativní kroky poté zahrnují změnová řízení, tzn. posouzení veškerých žádostí o změnu projektu, které vyžadují odborné vyjádření experta, a dále rovněž účasti na veřejnosprávních a monitorovacích kontrolách (průběžná a mimořádná oponentní řízení či monitorovací návštěvy projektu v místě realizace).

Pro experty projektů v realizaci je k dispozici [Obecná příručka pro experty v realizaci](#).

Užitečné databáze k hodnocení projektů

Následující databáze využijte k ověření, zda dané téma nebylo již v minulosti řešeno. Níže uvedené databáze slouží jako příklad a při hodnocení můžete využívat i jiných ověřených zdrojů informací.

- [TA ČR STARFOS](#)
 - Vyhledávač výzkumných projektů, které byly podpořeny z veřejných prostředků České republiky. Nabízí vyhledávání v českém i anglickém jazyce spolu s pokročilým systémem analytických filtrů.
- [Centrální evidence projektů výzkumu, experimentálního vývoje, inovací a informace o předávání údajů – CEP](#)
- [Rejstřík informací o výsledcích a informace o předávání údajů – RIV](#)
- [Úřad průmyslového vlastnictví](#)
- Databáze patentů a užitných vzorů:
 - [Worldwide Espacenet](#)
 - [Horizon Dashboard](#)

Přehled nejdůležitějších pojmů z oblasti VaVal

V této části jsou uvedeny základní pojmy vztahující se k výzkumu, vývoji a inovacím a k programům TA ČR. Pojmy jsou pro přehlednost rozděleny do dvou kapitol. První se zabývá obecně výzkumem, vývojem a inovacemi. Druhá kapitola je zaměřena na pojmy vztahující se k uchazečům v návrzích projektů a obsahuje informace potřebné k hodnocení návrhů projektů a projektů v realizaci. Přináší rovněž vysvětlivky a praktické příklady.

Výzkum, vývoj a inovace

Národní politika výzkumu, vývoje a inovací

Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky je dokument schválený vládou České republiky, který obsahuje základní cíle podpory, její věcné zaměření, předpoklad vývoje výdajů na výzkum a inovace ze státního rozpočtu, z prostředků Evropské unie a ze soukromých zdrojů, priority aplikovaného výzkumu a inovací na období čtyř až šesti let a opatření k jejich realizaci.

Výzkum

Výzkum je aktivní, vytrvalý a systematický proces bádání s cílem objevit, interpretovat nebo přepracovat fakta. Tento intelektuální proces produkuje velké množství teorií, zákonitostí, popisů chování a umožňuje jejich praktické využití. Slovo výzkum může být použito ve významu celé kolekce informací o daném subjektu a je často spojován s vědou a vědeckými metodami. Výzkum se člení na základní a aplikovaný (dále v textu), existují i další druhy výzkumu, které zmiňujeme dále.

Ve Frascati manuálu je uvedeno, že aktivita výzkumu a vývoje musí být:

- nová
- tvůrčí
- nejistá, ve smyslu nejistoty dosažení zamýšlených výsledků
- systematická
- přenositelná/reprodukovatelná

Základní výzkum

Výzkum je teoretická nebo experimentální práce prováděná zejména s cílem získat nové vědomosti o základních principech jevů nebo pozorovatelných skutečností, která není primárně zaměřena na uplatnění nebo využití.

Aplikovaný výzkum

Aplikovaný výzkum zahrnuje teoretickou a experimentální práci zaměřenou na získání nových poznatků a dovedností pro vývoj nových nebo podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb.

Součástí aplikovaného výzkumu je průmyslový výzkum (PV) a experimentální vývoj (EV) nebo jejich kombinace.

Frascati manuál uvádí následující definici: Aplikovaný výzkum je původní zkoumání prováděné za účelem získání nových znalostí. Je však směřován prvořadě ke specifickému praktickému cíli.

Kolaborativní výzkum

Kolaborativní výzkum je forma výzkumné činnosti, při níž dvě nebo více organizací společně pracují na výzkumném projektu, sdílejí zdroje, znalosti a rizika za účelem dosažení společného cíle. Tato spolupráce typicky zahrnuje:

1. Partnerství mezi různými typy organizací (např. univerzity, výzkumné instituce, soukromé firmy, neziskové organizace).
2. Sdílení intelektuálních, finančních a materiálních zdrojů.
3. Společné plánování a provádění výzkumných aktivit.
4. Vzájemnou výměnu informací a výsledků.

Smluvní výzkum

Chápe se jako výzkum financovaný pouze ze zdrojů soukromé sféry (míněno soukromých, tedy neveřejných zdrojů obecně). Jako smluvní výzkum jsou často uznávány i zakázky, kde objednatelem je státní instituce či jiný veřejný subjekt a tuto službu hradí ze svých zdrojů. Platí, že objednavatel výzkum financuje, nese riziko a je vlastníkem výsledků.

Průmyslový výzkum

Pod tímto pojmem se rozumí plánovitý výzkum nebo kritické šetření zaměřené na získání nových poznatků a dovedností pro vývoj nových výrobků, postupů nebo služeb nebo k podstatnému zdokonalení stávajících výrobků, postupů nebo služeb. Může zde být

zahrnut i výzkum společenskovední. Zahrnuje vytváření dílčích částí složitých systémů a může zahrnovat výrobu prototypů v laboratorním prostředí a rovněž výrobu pilotních linek, je-li to nezbytné pro průmyslový výzkum, a zejména pro obecné ověřování technologie.

Orientovaný výzkum

Tento pojem označuje výzkum, který je zaměřen na řešení konkrétních společenských a hospodářských cílů.

Vývoj

Vývoj je označení pro soustavný proces, během kterého dochází ke změně aktuálního stavu do stavu nového. Cílem vývoje v našem pojetí vzestupného charakteru je na základě zkušenosti, plánu, či náhodné chyby vyvíjet stále lepší verze.

Experimentální vývoj

Tento vývoj znamená získávání, spojování, formování a používání stávajících vědeckých, technologických, obchodních a jiných příslušných poznatků a dovedností za účelem vývoje nových nebo zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb. Experimentální vývoj může zahrnovat vývoj prototypů, demonstrační činnosti, pilotní projekty, testování a ověřování nových nebo zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb v prostředí reálných provozních podmínek, nebo simulujícím reálné provozní podmínky.

Experimentálním vývojem nejsou běžné nebo pravidelné změny stávajících výrobků, výrobních linek, výrobních postupů, služeb a jiných nedokončených operací, i když takovéto změny mohou představovat zlepšení.

Inovace produktů a služeb

Je to realizace nového nebo zdokonaleného produktu či služby, které se významně liší od ostatních produktů nebo služeb a který byl uveden na trh.

Výsledkem výzkumu, vývoje a inovací jsou:

- v základním výzkumu zpravidla nové vědomosti o základních principech jevů, procesů nebo pozorovatelných skutečnostech, které se publikují podle zvyklostí v daném vědním oboru;
- v aplikovaném výzkumu zpravidla nové poznatky a dovednosti pro vývoj výrobků, postupů nebo služeb. Je důležité, že poznatky a dovednosti mohou být uplatněné v praxi. Chrání je zákony na ochranu výsledků autorské, vynálezecké nebo obdobné činnosti nebo využívané odbornou veřejností či jinými uživateli. Výsledkem mohou být také poznatky a dovednosti pro potřeby poskytovatele, využité v jeho činnosti, pokud vznikly při plnění veřejné zakázky;
- ve vývoji návrhy nových nebo podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb;
- v inovacích nové nebo podstatně zdokonalené výrobky, postupy nebo služby, zavedené do praxe, respektive uplatněné na trhu.

Veřejná podpora

S ohledem na skutečnost, že v důsledku poskytnutí veřejné podpory může dojít k potenciálnímu narušení trhu či hospodářské soutěže zvýhodněním podpořeného subjektu vůči ostatním soutěžitelům, je obecně veřejná podpora pravidly evropské unie zakázána. Výjimky z tohoto zákazu jsou přesně pravidly veřejné podpory přesně definovány, přičemž jednou z oblastí výjimek jsou výjimky uvedené v Nařízení č. 651/2014, obecné nařízení o blokových výjimkách (jinak také "GBER"). Tyto výjimky jsou nastaveny s ohledem selhání tržní regulace v těchto odvětvích. Jednou z těchto výjimek ze zákazu veřejné podpory je i poskytování podpory v oblasti výzkumu a vývoje.

V případě poskytování veřejných prostředků výzkumným organizacím se při splnění specifických podmínek o veřejnou podporu nejedná. Jde o uskutečňování nezávislého výzkumu i výzkumu ve spolupráci s jinými subjekty, při němž je cílem zvýšit objem znalostí a zlepšit stávající know-how.

Pro to, aby mohla být aktivita posouzena jako nezávislý výzkum provádění výzkumnou organizací, je nutné splnění následujících podmínek:

1. výsledky, které nemají za následek vznik práv k duševnímu vlastnictví, mohly být obecně šířeny,
2. práva k duševnímu vlastnictví vztahující se na výsledky výzkumu, vývoje a inovací, které vyplývají z činnosti výzkumné organizace, plně náležela této organizaci,
3. činnost nesouvisí s hospodářskou činností VO.

Při posuzování, zda je, nebo není poskytnuta nepovolená veřejná podpora výzkumné organizaci nebo podniku (zejména prostřednictvím výzkumné organizace), je nutné zvážit zejména:

- zda poskytnutá podpora výzkumné organizaci nesměřuje do oblasti, ve které výzkumná organizace vyvíjí současně hospodářskou/obchodní činnost,
- zda lze oprávněně předpokládat, že jde o kolaborativní výzkum, tedy zda se partneři reálně podílejí na návrhu a realizaci projektu a zda společně sdílejí rizika a výsledky projektu,
- zda lze oprávněně předpokládat, že nejde o smluvní výzkum, tedy o situaci, kdy projekt objednává a financuje podnik, který nese riziko a je vlastníkem výsledků. Výzkum a vývoj realizuje výzkumná organizace,
- zda lze oprávněně předpokládat, že know-how (resp. výsledky) vytvořené výzkumnou organizací v rámci kolaborativního výzkumu s podnikem/podniky bude plně náležet příslušné výzkumné organizaci (u spoluvlastněných výsledků platí pro příslušnou část výsledku).

Užitečné pojmy při posuzování projektů

Poskytovatel podpory

Poskytovatelem podpory je organizační složka státu nebo územní samosprávný celek, který rozhoduje o poskytnutí podpory, a který tuto podporu poskytuje.

Program

Program stanovuje podmínky, na základě kterých jsou vyhlašovány jednotlivé veřejné soutěže, a určuje jejich zaměření.

Návrh projektu

Pojem návrh projektu můžeme chápat jako žádost uchazeče o poskytnutí podpory. Jedná se tedy o všechny informace, které uchazeči vyplňují v elektronickém návrhu projektu v SISTA včetně jeho příloh.

Projekt

Návrh projektu se stává projektem po uzavření smlouvy o poskytnutí podpory.

Uchazeč

Uchazeč je souhrnný pojem pro hlavního uchazeče i dalšího účastníka. Každý uchazeč si musí v návrhu projektu zvolit jeden z povolených typů uchazečů (nejčastěji výzkumná organizace, malý, střední nebo velký podnik).

Hlavní uchazeč

Hlavní uchazeč může být pouze subjekt, který má sídlo, provozovnu nebo pobočku v České republice. Hlavní uchazeč může projekt řešit samostatně nebo ve spolupráci s dalšími účastníky.

Hlavní příjemce

Hlavní uchazeč se stává hlavním příjemcem po uzavření smlouvy o poskytnutí podpory.

Další účastník

Další účastník návrhu projektu spolupracuje na řešení návrhu projektu s hlavním uchazečem. Tento pojem je využíván jak v návrhu projektu, tak i po uzavření smlouvy o poskytnutí podpory.

Výzkumná organizace

Organizací pro výzkum a šíření znalostí (výzkumnou organizací) se rozumí subjekt (například univerzita nebo výzkumný ústav, agentura pro transfer technologií, zprostředkovatel v oblasti inovací, fyzický nebo virtuální spolupracující subjekt zaměřený na výzkum) bez ohledu na jeho právní postavení nebo způsob financování, jehož hlavním cílem je provádět nezávisle základní výzkum, průmyslový výzkum nebo experimentální vývoj anebo veřejně šířit výsledky těchto činností formou výuky, publikací nebo transferu znalostí.

Seznam výzkumných organizací vedených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR není závazný a důležité je naplnění stanovených podmínek dle článku 2 odst. 83 Nařízení. Pokud má expert pochybnost, zda subjekt splňuje podmínky výzkumné organizace je povinen tuto skutečnost uvést ve svém posudku.

Podnik

Podnikem se rozumí subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu. Pojem zahrnuje obchodní společnosti nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost a osoby samostatně výdělečně činné a rodinné podniky vykonávající řemeslné či jiné činnosti.

Hospodářskou činností je jakákoliv činnost, kterou daný subjekt působí na trhu bez ohledu na to, zda je činnost zisková, či nikoliv.

Uchazeči si v návrzích projektů (bez ohledu na svou právní formu) mohou v SISTA zvolit typ uchazeče podnik (např. neziskové organizace, spolky, příspěvkové organizace). Pokud má expert pochybnost, zda subjekt splňuje podmínky velikosti organizace zapojené do projektu jako podnik, je povinen tuto skutečnost uvést ve svém posudku.

- Malý podnik
 - zaměstnává méně než 50 zaměstnanců;
 - jeho aktiva/majetek, nebo obrat/příjmy nepřesahují korunový ekvivalent 10 mil. EUR
- Střední podnik
 - zaměstnává méně než 250 zaměstnanců;
 - a jeho aktiva/majetek nepřesahují korunový ekvivalent částky 43 mil. EUR, nebo má obrat/příjmy nepřesahující korunový ekvivalent 50 mil. EUR.
- Velký podnik
 - nepatří do definice malých a středních podniků.

Poznámka: Při stanovení kategorie velikosti podniku je nezbytné vzít v úvahu také jeho existující vlastnické vztahy. Pokud je podnik vlastněn jiným podnikem, je nutné započítat do velikosti podniku, který se účastní veřejné soutěže, dále také příslušný podíl zaměstnanců a podíl obratu propojeného podniku či podniků.

Podnik je definován v [Definice malých a středních podniků](#) a s [Uživatelská příručka k definici malých a středních podniků - Publications Office of the EU](#). TA ČR zároveň vydala [Stanovisko k otázce posuzování velikost podniku u subjektů sdružujících právnické osoby](#).

Motivační účinek

Motivační účinek má vést uchazeče k tomu, že zvýší činnost ve výzkumu, vývoji a inovacích. Bude také moci uskutečnit v této oblasti projekty nebo činnosti, které by bez státní podpory nebylo možné uskutečnit vůbec, nebo jen v omezeném rozsahu. Motivační účinek se obvykle posuzuje jako přítomný, pokud nedošlo k zahájení činností projektu před podáním návrhu projektu nebo pokud by bez přidělení podpory výzkum neprobíhal v takovém rozsahu.

Intenzita podpory

Intenzitou podpory se rozumí výše podpory vyjádřená jako procento uznatelných nákladů na projekt.

Tabulka níže uvádí maximální intenzitu podpory pro jednotlivé typy uchazečů. Vždy je však potřeba dodržet nastavení maximální podpory a intenzity podpory dle zadávací dokumentace veřejné soutěže.

Typ uchazeče	Průmyslový výzkum (PV)		Experimentální vývoj (EV)	
	Maximální intenzita podpory			
	Podle typu subjektu	Při doložení účinné spolupráce (viz níže)	Podle typu subjektu	Při doložení účinné spolupráce (viz níže)
Malý podnik	70 %	80 %	45 %	60%
Střední podnik	60 %	75 %	75 %	50%
Velký podnik	50 %	65 %	65 %	40%
Výzkumná organizace	100 %	100 %	100 %	100%

Účinná spolupráce

Účinná spolupráce je:

- mezi podnikem a jednou nebo více výzkumnými organizacemi, jestliže tato organizace nese alespoň 10 % způsobilých nákladů a má právo zveřejňovat výstupy/výsledky vlastního výzkumu, nebo
- mezi podniky, z nichž alespoň jeden je malým nebo středním podnikem, a žádný podnik nehradí více než 70 % způsobilých nákladů, nebo
- mezi podniky, kde k této spolupráci dochází alespoň ve dvou členských státech EU nebo v členském státě EU a v státě, který je smluvní stranou Dohody o EHP, a žádný podnik nehradí více než 70 % způsobilých nákladů.

To, zda v návrhu projektu jde o účinnou spolupráci či nikoliv, je důležité pro určení správné intenzity podpory. Pokud nejsou splněny podmínky účinné spolupráce, nemohou zúčastněné podniky požadovat navýšení intenzity podpory právě za spolupráci. Viz tabulku výše.

Příklad: Pokud se návrhu projektu účastní tři organizace, z toho jeden střední podnik s podílem na nákladech 80 %, jeden malý podnik s podílem na nákladech 15 % a výzkumná organizace s podílem na nákladech návrhu projektu 5 %, nejde o účinnou spolupráci. Vzhledem k tomu, že se návrhu projektu účastní výzkumná organizace, je třeba zkoumat podmínky druhého typu účinné spolupráce (tzn. spolupráce podniku s výzkumnou organizací). V uvedeném případě není splněna první podmínka, protože výzkumná organizace se podílí na projektu jen 5 %, namísto požadovaných alespoň 10 %.

Náklady

Náklady musí bezprostředně souviset s řešením návrhu projektu a jedná se o účelově určené finanční prostředky. Za uznaný náklad se nepovažuje plnění mezi hlavním uchazečem a dalšími účastníky nebo dalšími účastníky navzájem.

Uznané kategorie nákladů jsou:

- osobní náklady - zahrnují mzdové náklady, zvýšené o další náklady, které za zaměstnance hradí povinně zaměstnavatel;
- náklady na subdodávky - náklady na služby výzkumné povahy;

- ostatní přímé náklady - mohou zahrnovat náklady na ochranu práv duševního vlastnictví, další provozní náklady, náklady na opravy a údržbu hmotného a nehmotného majetku, část ročních odpisů dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku ve výši odpovídající délce období a podílu skutečného užití tohoto majetku pro řešení projektu a cestovné náklady;
- nepřímé náklady - jsou náklady vzniklé v souvislosti s řešením projektu, resp. jejich část určená podle metody vykazování (full cost nebo flat rate).

U každého hodnocení je důležité se seznámit se zadávací dokumentací a všeobecnými podmínkami, která upřesňují způsobitelné náklady v dané veřejné soutěži.

Důležité zdroje informací

- [Nařízení Komise \(EU\) č. 651 ze dne 17. června 2014](#), kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, zejména oddíl 4 Podpora výzkumu, vývoje a inovací.
- [Sdělení Komise – Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací 2022/C 414/01](#)
 - Jedná se o sdělení Komise, jak se budou posuzovat některé případy z pohledu, zda se jedná, či nejedná o veřejnou podporu výzkumných organizací.
- [Zákon č. 130/2002 Sb. ze dne 14. března 2002 o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků](#)
 - definuje výzkum, vývoj a inovace,
 - stanovuje způsob výběru projektů,
 - vymezuje pravomoci a povinnosti poskytovatele a příjemců.
- [Frascati manuál](#)
 - je dokument určený pro hodnocení vědeckotechnických činností. Jsou zde uvedeny hranice mezi výzkumem, vývojem a ostatními příbuznými činnostmi. V češtině je dostupný [překlad druhé kapitoly](#): Pojmy a definice pro identifikaci výzkumu a vývoje.
- [Oslo Manual 2018. Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition](#)
 - Zabývá se inovacemi, je publikován ve spolupráci dvou mezinárodních organizací: OECD10 a EUROSTAT11
- [Inovační strategie ČR 2019–2030](#)
 - Finální výstup klíčové aktivity 7 Projektu "Zefektivnění činnosti TAČR v oblasti podpory výzkumu, vývoje a inovací (VaVal) a podpora posilování odborných kapacit organizací veřejné správy v oblasti VaVal
 - Výzkum, vývoj a inovace – definice pojmu, cíle veřejné a soukromé podpory, situace v ČR (k čemu výzkum přispívá)
- [Metodický postup Ministerstva vnitra pro tvorbu srozumitelných sdělení ve veřejné správě](#), prosinec 2018
- [Prezentace pro experty a expertky: Nevědomá zkreslení v procesu hodnocení návrhů projektů](#)